روزنامه فرهنگی - اجتماعی صبح ایران
صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم
دوشنبه ۱۴ مهر ۱۴۰۴ | ۱۳ ربیع‌الثانی ۱۴۴۷
۲۰ صفحه روزنامه
سال بیست‌وششم | شماره ۷۱۵۶
Monday | 6 October | 2025

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

بی‌کلاه به‌سمت مرگ

کمتر از یک‌سوم موتورسوارهای ایرانی از کلاه ایمنی استفاده می‌کنند

در حالی میانگین جهانی استفاده از کلاه ایمنی در میان موتورسوارها طی چهار دهه گذشته ۴۹ درصد اعلام شده که ایران با نرخ نگران‌کننده ۲۹ درصد در پایین‌ترین سطح ایمنی یعنی یک‌سوم قرار دارد. این رقم در میان قربانیان تصادف به ۲۰ درصد کاهش می‌یابد؛ یعنی کمتر از یک‌پنجم موتورسوارهای آسیب‌دیده از کلاه‌ایمنی استفاده کرده‌اند.

سالانه در سراسر دنیا ۱/۲ میلیون نفر براثر حوادث کشنده در معابر جان خود را از دست می‌دهند و ۲۰ تا ۵۰ میلیون نفر هم دچار معلولیت می‌شوند. در این میان، مرگ‌های ناشی از حوادث ترافیکی در ایران، ۲۵/۸ به‌ازای هر صدهزار نفر جمعیت است؛ حال آن‌که این رقم در دنیا ۱۹/۹ و در کشورهای کم‌درآمد یا درآمد متوسط ۲۰/۷ به‌ازای هر صدهزار نفر جمعیت است.

در ایران موتورسوارها بیشترین نسبت حادثه‌دیدگان در خیابان‌های داخل شهر و روستا که حدود ۶۱ درصد می‌شود را به خود اختصاص می‌دهند. بنابراین به نظر محققان، موتورسوارها از گروه‌های آسیب‌پذیر در حوادث ترافیکی بوده و باید در اولویت ملاحظات و مطالعات قرار گیرند.

تحقیقات نشان داده است اکثر تصادفات عبور و مرور به علت رفتارهای نادرست رخ می‌دهد اما با این حال متخصصان آموزش سلامت با حوزه پیشگیری از آسیب‌های غیرعمدی تماس زیادی نداشته‌اند و عوامل اصلاح‌کننده الگوهای رفتاری پرخطر و آسیب‌زا ناشناخته مانده است.

با توجه به اهمیت آموزش و اصلاح الگوهای پرخطر ترافیکی، در کشور تحقیقی یک‌ساله روی تعدادی از موتورسوارها شامل موتورسوار و ترک‌سوار با میانگین سنی ۲۶ سال که ۴۱ درصد آنها نیز مجرد بودند، به طریق مشاهده و ثبت رفتار و نیز مصاحبه و بحث گروهی انجام شده است.

یافته‌های این تحقیق که توسط فرشته زمانی و همکارانش انجام شده نشان داد: عوامل فردی، عوامل اجتماعی-فرهنگی، وضعیت موتورسیکلت، سوءاستفاده از تجهیزات ایمنی و عوامل محیطی از علل رفتار مخاطره‌آمیز موتورسوارهاست.

سرهنگ فیروز کشیر، معاون اجتماعی و فرهنگ ترافیک پلیس راهور تهران بزرگ با اشاره به آمار نگران‌کننده تصادفات موتورسیکلت‌سوارها در پایتخت، در شش‌ماهه نخست سال جاری گفت: ۱۷۰ نفر از موتورسوارها براثر تصادفات جان خود را از دست داده‌اند؛ حال آن‌که این آمار سال گذشته ۱۳۴ کشته بود. در شش‌ماهه نخست سال گذشته، موتورسوارها ۴۲ درصد فوتی‌های تصادفات را به خود اختصاص داده بودند که این آمار امسال با افزایش ۵ درصدی به ۴۷ درصد رسیده است.

آماری از دلایل فوت موتورسوارها

آمار مرگ و میر موتورسواران در بازه زمانی ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰

۱۸ هزار ۱۹۲ موتورسوار

بهترین و بدترین استان‌ها برای موتورسوارها در یک سال گذشته

بدترین
- تهران ..... ۱۷۸۲ فوتی
- فارس ..... ۱۷۱۷ فوتی
- خراسان رضوی ..... ۱۴۳۷ فوتی

بهترین
- ایلام ..... ۷۳ فوتی
- کهگیلویه و بویراحمد ..... ۱۰۷ فوتی
- اردبیل ..... ۱۱۳ فوتی

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۱:۵۲	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۱۱
غروب آفتاب: ۱۷:۴۱	اذان صبح فردا: ۴:۴۱
اذان مغرب: ۱۷:۵۹	طلوع خورشید فردا: ۶:۰۴

امروز در تاریخ

- روز دامپزشکی در ایران
- روز تهران

حکمت

امام محمدباقر(ع): خداوند به چیزی که نزد او محبوب‌تر از شادکردن مومن باشد، عبادت نشده است./ الکافی

واحه

چه کرده‌ای تو با دلم که از تو پیش دیگران
گلایه هم که می‌کنم شعر حساب می‌شود/کاظم بهمنی

شمیم رحمت

- پیامبر اکرم(ص): برای هر حاجتی که دارید، حتی اگر بند کفش باشد، دست خواهش به سوی خداوند عز و جل دراز کنید./ غررالحکم

مشق عشق

- وصیت‌نامه شهید محمدحسن ولیخانی

پروردگارا، در این ایثار خون‌ها، در این میثاق خون با خون، مرا در وصلت عشقم پیوندی آسمانی ده، مرا با گرمی خونم درون خاک آشنایی ده که من مشتاق این وصلم، که من مجنون این عشقم.

نکته‌روز

کشف کفش باستانی در آشیانه پرنده!

باورنکردنی اما واقعی؛ یک صندل ۶۵۰ساله در لانه همای سعادت کشف شد؛ پرنده‌ای که لانه‌اش حالا به گنجینه‌ای از رازهای قرون وسطی تبدیل شده است. البته شنیدن نام همای سعادت جذابیت موضوع را برای مخاطب ایرانی بیشتر می‌کند، اما به هرترتیب اگر بخواهیم نزدیک‌تر به دانش جانورشناسی صحبت کنیم باید بگوییم این کفش در لانه یک نوع لاشخور کشف شده که به‌دلیل تغذیه از استخوان، به «استخوان‌خوار» نیز معروف است.

ماجرای این کشف کفش جالب از این قرار است که ظاهرا بیش از شش قرن پیش، یکی از ساکنان جنوب اسپانیا یا کفش صندل زمختی بافته‌شده از چمن‌ها و شاخه‌ها را از پایش درآورد یا آن را گم کرد. چنین کفشی معمولا با گذر زمان تجزیه می‌شود، اما وقتی یک همای سعادت آن را برداشت و به لانه‌اش درون یک غار برد سرنوشتی متفاوت رقم خورد. هوای خشک و خنک غار باعث شد کفش به‌طور کامل حفظ شود. این کفش میان شاخه‌ها پنهان ماند و البته کرکس‌ها به‌خوبی از لانه خود نگهداری می‌کنند و احتمالا این لانه برای زمانی بسیار طولانی توسط نسل‌های مختلف کرکس‌ها مورد استفاده قرار گرفته و به هر صورت سالم مانده است.

بین سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴ محققان با استفاده از طناب از صخره‌ها پایین رفتند تا به ۱۲ لانه همای سعادت برسند و بررسی کنند چه چیزهایی درون آنها وجود دارد. آنها کفش را کشف کردند، همراه با بیش از ۲۰ شیء دیگر که همگی متعلق به انسان‌ها بودند. از جمله برخی موارد که مربوط به قرون وسطی بود. این یافته‌ها در مطالعه‌ای در مجله Ecology منتشر شده است.

پیشخوان

در باب شر

درباره «تاریخ جهانی بدنامی»؛ ناب‌ترین لحظات بدنامان عالم

نویسنده: خورخه لوئیس بورخس
مترجم: سپاس ریوندی
نشر: مد
سال انتشار: ۱۴۰۴

کتاب «تاریخ جهانی بدنامی» مجموعه‌ای از ناب‌ترین لحظات بدنامان عالم است که خورخه لوئیس بورخس با دانش وسیع خود در متون کهن چهارگوشه عالم آنها را جمع کرده است؛ بدنامانی که گاهی تهورشان حیرت‌انگیز است و گاهی خبث طینت‌شان و هیچ مهم نیست موطن‌شان کجا باشد، شر یکسره در عالم شایع است. این شروران عوالم جدا و فرهنگ‌هایی متفاوت دارند و در اقلیم و جغرافیای متفاوت سر می‌کنند هرچند درنهایت همه بر سر یک خوان می‌نشینند. بورخس در اوان جوانی، زمانی که دست به کار نوشتن این مجموعه داستان شد، خبر از نویسنده‌ای تیزبین و روایت‌شناس می‌داد. خود در مقدمه‌ای بر ویراست اول این کتاب می‌گوید: «طی سال‌های ۱۹۳۳ و ۱۹۳۴ به مشق در نثر روایی مشغول بودم و این کتاب حاصل آن مشق است.» و در ادامه می‌گوید که هدف از این داستان‌ها نه روان‌شناسی که عرضه چند شخصیت است. درواقع غرض چندوچون در شخصیت هیچ‌کدام از این بدنامان نیست و تنها قرار بوده طرح و ربطی از ایشان بیاید. موضوع اصلی این مجموعه، مفهوم بدنامی است. بورخس بررسی می‌کند که چگونه افراد بدنام می‌شوند و چه نیروهایی پشت بدنامی آنها قرار دارند.

درجهت عکس

عکس: محمدامین انصاری/ ایسنا

ای پرچمت ما را وطن

پیکرهای ۴۴ شهید که در مناطق عملیاتی جنوب عراق تفحص شده‌اند، از طریق مرز شلمچه به کشور بازگشتند. همچنین جمعی از مردم اهل‌سنت ترکمن‌صحرا به نمایندگی از ملت ایران برای استقبال از شهدا در مرز حضور داشتند.

جهان

کلاغ ناجی

- یک ویدئوی تأثیرگذار در شبکه‌های اجتماعی پربازدید شده است که نشان می‌دهد کلاغی به کمک کبوتر در حال غرق شدن می‌شتابد.

کیوآرکد را اسکن کنید

ورزش

مادربزرگ وزنه‌بردار!

- پس از آسیب کمر و سال‌ها مبارزه با آرتروز، روشنی دوی سانگوان، پیرزن ۷۰ ساله مانند بسیاری از ما برای تسکین دردش ابتدا به استفاده از دارو روی آورد.

کیوآرکد را اسکن کنید

دانش

ربات کونگ‌فوکار

- ایلان ماسک با انتشار ویدئویی نشان داد که ربات انسان‌نمای «اپتیموس» حرکات رزمی کونگ‌فو را تمرین می‌کند.

کیوآرکد را اسکن کنید

جهان

ماجرای سی‌تی‌اسکن یک ماهی

- در اتفاقی کم‌سابقه در دنیای دامپزشکی، یک ماهی کپور در سائوپائولوی برزیل به دلیل مشکل در شنا کردن، تحت سی‌تی‌اسکن قرار گرفت.

کیوآرکد را اسکن کنید

دوردنیا

معمار بی‌وزنی

خانه‌های ما در فضا به چه شکلی خواهند بود؟!

از رویاهای علمی ـ تخیلی گرفته تا نظریه‌های علمی، چشم‌انداز زندگی در فضا دیگر یک رویای دور از دسترس نیست. با نزدیک‌شدن به ماموریت‌های مریخ و ماه، یک سؤال ذهن ما را به خود مشغول می‌کند: خانه‌های ما در خارج از زمین چگونه خواهند بود؟ تولید مواد هوشمند و مناسب، ساخت‌وطراحی سکونتگاه‌های فرازمینی را متحول می‌کند و این درحالی است که بشر در حال آماده‌شدن برای ایجاد یک زیستگاه دائمی در ماه، مریخ و سایر سیارات است.

معنای جدید خانه

طراحی چنین زیستگاه‌هایی به معنای مقابله مستقیم با شرایط آب‌وهوایی شدید، تشعشعات زیاد و منابع محدود است. این زیستگاه‌ها تنها برای بقا تولید نخواهند شد، بلکه فضاهایی برای شکوفایی، کاوش و جابه‌جا کردن مرزهای توانایی انسان خواهند بود که با تلفیق معماری، مهندسی و فناوری، معنای جدیدی به واژه «خانه» می‌بخشند.

سفر ما برای ساخت این زیستگاه‌ها جهت آماده‌شدن برای آینده‌ای است که در آن بشر رد پای خود را در سراسر کیهان گسترش می‌دهد و ماه و مریخ شاید اولین قدم‌های یک ماجراجویی بسیار بزرگ‌تر باشند.

باران شهاب‌سنگ!

زیستگاه‌های فضایی، سازه‌های تخصصی برای زندگی و کار هستند که برای محیط‌های فرازمینی طراحی شده‌اند. هدف آنها پشتیبانی از بقای انسان با فراهم‌کردن محافظت در برابر دماهای شدید، تشعشعات و ریزشهاب‌سنگ‌هاست. آنها همچنین استفاده از منابع، حفظ سیستم‌های پشتیبانی از حیات و امکان پیشرفت‌های علمی را تسهیل می‌کنند.

در ماه، چنین زیستگاه‌هایی ممکن است بر ماموریت‌های کوتاه‌مدت متمرکز باشند، درحالی‌که در مریخ، طرح‌ها با هدف پشتیبانی از اقامت‌های طولانی یا سکونتگاه‌های دائمی طراحی می‌شوند.

چالش‌های طراحی زیستگاه در ماه و مریخ

طراحی زیستگاه برای ماه و مریخ مستلزم غلبه بر شرایط سخت محیطی و منابع محدود است. در سطح ماه تغییرات دما از منفی ۱۷۳ درجه سانتی‌گراد تا ۱۲۷ درجه سانتی‌گراد متغیر است و این قمر فاقد جو بوده که زیستگاه‌ها را در معرض تابش و اثرات ریزشهاب سنگ‌ها قرار می‌دهد. شرایط مریخ شامل جو نازک، طوفان‌های گرد و غبار مکرر و میانگین دما در حدود منفی ۶۳ درجه سانتی‌گراد است. هر دو محیط نیاز به راه‌حل‌های پیشرفته در دوام مواد، تنظیم حرارتی و استفاده پایدار از انرژی دارند. طرح‌های ما همچنین باید با تفاوت‌های گرانشی سازگار شوند، زیرا گرانش ماه ۱۶/۵ درصد و مریخ ۳۷/۶ درصد از زمین است که بر پایداری ساختاری و سلامت انسان در طول زمان تاثیر می‌گذارد.

نوآوری در طراحی زیستگاه فضایی

برای طراحی زیستگاه فضایی، فناوری‌های پیشرفته باید برای مقابله با چالش‌های زیست‌محیطی و تضمین سکونت طولانی‌مدت انسان ادغام شود. مهندسان و معماران راه‌حل‌های نوآورانه‌ای را برای بهینه‌سازی مواد، سیستم‌های انرژی و پایداری برای محیط‌های قمری و مریخی توسعه داده‌اند.

درک معماری فضایی زیستگاه‌ها

معماری درست زیستگاه‌های فضایی برای بقای طولانی‌مدت انسان و اکتشافات در ماه و مریخ حیاتی هستند.

این سازه‌ها مهندسی نوآورانه و فناوری‌های پیشرفته را برای مقابله با چالش‌های زیست‌محیطی ترکیب و درعین حال عملکرد و قابلیت سکونت را تضمین می‌کنند. برای ساخت این زیستگاه‌ها دانشمندان قصد دارند مواد هوشمند را به کار گیرند.

